

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 162/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Š., s. r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. T. Š., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 265/2011 z 9. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Š., s. r. o., o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. februára 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Š., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20

ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 265/2011 z 9. februára 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti okrem iného vyplýva:

«Sťažovateľ bol žalobcom v spore o zaplatenie 1.062,07 Eur. Kauzou bol odmietnutý nárok, zabezpečený uznaním dlhu zo strany dlžníka. Sťažovateľ sa s majiteľom reštaurácie dohodol, že v nej umiestni jeho výherný prístroj. Pre prípad výhier vyšších ako vklady mu poskytol hotovosť. Majiteľ reštaurácie zomrel. Jeho manželka ako „dedička“ v prevádzke pokračovala, no nedokázala ju udržať. Z poskytnutej pôžičky (100.000.- Sk) ešte za života majiteľ časť vrátil. Po prevzatí prevádzky žalovanou (manželkou) táto na žiadosť sťažovateľa podpísala „prevzatie záväzku“ dňa 24. 7. 2009. Dlh predstavoval 2.194,62 Eur. Po tomto dni splatila dlžníčka dve splátky: 29. 10. 2009 759,42 Eur a 6. 11. 2009 sumu 497,- Eur. Ako z uvedeného vyplýva, dlžníčka prevzatý záväzok plnila a sťažovateľ platby prevzal. K podaniu žaloby sa pristúpilo po bezvýslednej výzve na uhradenie zvyšnej sumy.»

Ďalej sťažovateľka uvádza, že «Okresný súd Košice I rozsudkom sp. zn. 24 C/180/2010 zo dňa 24. 3. 2011 žalobu zamietol. Vychádzal z právneho názoru, že doklad „prevzatie záväzku“ treba považovať za zmluvu, upravenú v § 531 Občianskeho zákonníka. Malo teda ísť o „prevzatie dlhu“ (vzťah bol takto mylne kvalifikovaný v žalobe). Keďže takýto úkon sa podľa § 490 Občianskeho zákonníka spravuje ustanoveniami § 43 OZ (Občianskeho zákonníka, pozn.) a nasledujúcimi, súd už sledoval iba chybnú líniu vzniku záväzkového vzťahu. Nevzal do úvahy skutkový stav súčasne s textom § 489 OZ, podľa ktorého „záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv alebo iných skutočností, uvedených v zákone“. Vyložil ho tak, ako keby záväzky vznikali iba zo zmlúv.

Odvolaací súd rozsudkom 2 Co 265/2011 zo dňa 9. 2. 2012 prvostupňový rozsudok potvrdil. K jeho odôvodneniu pridal ďalšie, ktorými chybné právne hodnotenie veci „spresnil“.».

Sťažovateľka poukazuje na to, že „Sťažnosťou sa napáda aplikácia a interpretácia ustanovení jednoduchého zákona, jednoduchého práva. Preto sa žiada (s ohľadom na judikatúru ÚS) zdôvodniť opodstatnenosť zásahu ústavného súdu, ktorý zásadne nevykonáva prieskum aplikácie a interpretácie takého práva z hľadísk a v rozsahu, ktorými sa rozhodovaním súdu prvého stupňa zaoberal súd odvolací. Do tejto rozhodovacej činnosti je však ústavný súd oprávnený zasiahnuť, pokiaľ interpretácia jednoduchého práva súčasne porušuje základné právo jednotlivca. Tieto vymedzujú nielen rámec normatívneho obsahu aplikovaných právnych noriem, ale aj rámec ich ústavne konformnej aplikácie a interpretácie. Konkrétne možno z doterajšej judikatúry ÚS vyvodiť niekoľko modelových prípadov toho, kedy aplikácia a interpretácia jednoduchého práva porušuje tiež ústavne garantované základné práva. Ide najmä o prípady konkurencie noriem jednoduchého práva, konkurencie interpretačných alternatív jednej a tej istej právnej normy a aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Ide teda alebo o situácie, v ktorých ÚS sleduje, či vo veci aplikovaná právna norma, sledujúca určitý ústavne chránený účel, nadobudla opodstatnenú prednosť pred inou normou, sledujúcou dosiahnutie iného ústavne chráneného účelu, alebo o situáciu, keď sa ponúka niekoľko interpretačných alternatív (z ktorých nie každá musí obstať) normy, alebo o situácie zjavne svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva, ktorej chýba racionálne zdôvodnenie či prepojenie s ústavne chráneným účelom.“.

Sťažovateľka konkretizovala dôvody, na základe ktorých podľa jej názoru malo dôjsť k porušeniu ňou označených práv, namietajúc:

«V okolnostiach tohto prípadu sa súdy chybné vysporiadali práve s konkurenciou noriem, keď ich omyl v prvom rade v chybnéj interpretácii § 531 ods. 2 OZ ovplyvnil natoľko, že právny vzťah „ako dvojstranný...“ podmienili existenciou „... jednostranného právneho úkonu zo strany veriteľa...“, keď jednostranný prejav dlžníka predstavoval doklad. Chybná interpretácia § 531 ods. 2 OZ spočíva v tom, že celé ustanovenie je normou, upravujúcou vzťahy „inter vivos“ tak dokonale, že vyžaduje, aby dlžník žil. Inak by preberajúci nemohol existovať popri pôvodnom. Celá táto právna norma je teda na súdený vzťah neaplikovateľná. Súdy boli preto povinné nájsť správne právne hodnotenie skutkového stavu. Ak teda vezmeme do úvahy, že sa dlžník zaviazal dlh splatiť, že veriteľ

dva razy splátky akceptoval, že § 494 OZ absolútne nevyžaduje, aby záväzok bol dvojstrannou zmluvou, že § 40 OZ pre platnosť „uznania dlhu“ podľa § 558 nevyžaduje písomnú akceptáciu veriteľa, je záver o svojoľnej aplikácii § 531 ods. 2 OZ jednoznačný. Popri uvedenom je pre posúdenie veci dôležité, čo zo spisu vyplýva: záloha (pôžička, dotácia ai.) bola poskytnutá na prevádzku výherného prístroja v reštaurácii a nie súkromnej osobe. Žalovaná, ako bolo uvedené (a potvrdené či preukázané) v podnikaní pokračovala, z výnosov (aj) výherného prístroja zaplatila dve splátky. Uznala – ako to § 558 OZ žiada – existenciu už svojho dlhu.

Odvolaací súd iba skonštatoval, čím sa zaoberal nález I. ÚS 243/07. Nedokázal ale abstrahovať z konkrétneho prípadu všeobecný záver o neprípustnosti takého rozhodovania súdov, keď šikanózne „regulujú“ vzťahy účastníkov právnych vzťahov za cenu rozporu s ich spoločným súhlasným zámerom.

Súdy porušiac právo na spravodlivý proces a súdnu ochranu zasiahli do práva na ochranu majetku sťažovateľa. Dopustili sa takého zásadného omylu v právnom hodnotení prípadu, aký predstavuje situáciu, uzavretú nálezhom I. ÚS 26/94.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým

„1. Vysloví, že Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 2 Co 265/2011 zo dňa 9. februára 2012 porušil základné práva sťažovateľa chránené článkami 6 ods. 1 Dohovoru a 46 ods. 1 a 20 ods. 1 Ústavy SR.

2. Zruší uvedený rozsudok a vráti vec Krajskému súdu v Košiciach...“.

Okrem uvedeného sťažovateľka žiada, aby jej ústavný súd priznal aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy), v danom prípade Občianskeho zákonníka. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite poskytne.

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že základné právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06). Ústavný súd ďalej poukazuje na ďalší právny názor zo svojej štandardnej judikatúry, podľa ktorého nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Skutkové a právne

závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Ako už bolo uvedené, z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer (napr. IV. ÚS 62/08).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, III. ÚS 305/08). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách.

Rovnako ako Európsky súd pre ľudské práva ani ústavný súd však zásadne neskúma, či sú dôvody uvedené v sťažnosťou napadnutom rozhodnutí vecne správne (Van de Hurk v. Holandsko z 19. apríla 1994, séria A, č. 299, § 61, správa Európskej komisie pre ľudské práva vo veci Fouquet v. Francúzsko, Recueil I/1996, s. 29). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený a nie je arbitrárny.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

Zásadnou námietkou sťažovateľky, ktorou odôvodňuje svoju sťažnosť, je podľa nej „svojvoľná aplikácia“ § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka Okresným súdom Košice I a následne v odvolacom konaní krajským súdom, pričom podľa jej názoru na skutkový stav je označené ustanovenie Občianskeho zákonníka neaplikovateľné. Navyše, podľa názoru sťažovateľky „súdy“ pri rozhodovaní nezobrali do úvahy, „že § 494 Občianskeho zákonníka absolútne nevyžaduje, aby záväzok bol dvojstrannou zmluvou, že § 40 Občianskeho zákonníka pre platnosť uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka nevyžaduje písomnú akceptáciu veriteľa...“, čím podľa sťažovateľky „je záver o svojoľnej aplikácii § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka jednoznačný“.

Podľa § 531 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa dohodne s dlžníkom, že preberá jeho dlh, nastúpi ako dlžník na jeho miesto, ak na to dá veriteľ súhlas. Súhlas veriteľa možno dať buď pôvodnému dlžníkovi, alebo tomu, kto dlh prevzal.

Podľa § 531 ods. 2 Občianskeho zákonníka kto bez dohody s dlžníkom prevezme dlh zmluvou s veriteľom, stane sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi.

Podľa § 533 Občianskeho zákonníka kto bez súhlasu dlžníka dohodne písomne s veriteľom, že splní za dlžníka jeho peňažný záväzok, stáva sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a obaja dlžníci sú zaviazaní spoločne a nerozdielne.

Podľa § 558 Občianskeho zákonníka ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 265/2012 z 9. februára 2012 potvrdil v odvolacom konaní napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 24 C/180/2010-34 z 24. marca 2011, keď v odôvodnení napadnutého rozsudku okrem iného uviedol:

„Súd prvého stupňa rozsudkom zamietol žalobu o zaplatenie 1.062,07 € s prísl. a žalovanej náhradu trov konania proti žalobcovi nepriznal.

Pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že predmetom konania je čiastka predstavujúca rozdiel medzi sumou poskytnutou žalobcom manželovi žalovanej na vyplácanie výhier z dôvodu umiestnenia a prevádzkovania výherného prístroja v zariadení manžela žalovanej a sumou, ktorá žalobcovi bola vrátená. Ďalej vychádzal zo zistenia, že žalobca a manžel žalovanej uzavreli písomnú zmluvu o umiestnení a prevádzkovaní výherných prístrojov dňa 20. 10. 2008, ktorou sa žalobca zaviazal do prevádzkovej jednotky umiestniteľa (manžela žalovanej) dodať a v ďalšom období prevádzkovať výherné prístroje v počte 1 ks. Manžel žalovanej sa zaviazal výherný prístroj prevziať a umiestniť vo svojom prevádzkovom zariadení a prevádzkovať. Z písomného dodatku k zmluve uzavretého zmluvnými stranami 21. 10. 2008 vyplynulo, že zmluvné strany sa dohodli, že žalobca poskytne manželovi žalovanej finančnú zálohu na vyplácanie výhier z výherných prístrojov vo vlastníctve žalobcu vo výške 3.319,39 € (100.000,- Sk) na dobu 6 mesiacov s tým, že dňom ukončenia prevádzky výherných prístrojov manžel žalovanej je povinný žalobcovi vrátiť poskytnutú zálohu v plnej výške. Uvedená záloha bola vyplatená manželovi žalovanej 21. 10. 2008. Manžel žalovanej dňa 5. 3. 2009 žalobcovi vyplatil sumu 1 000 € titulom vrátenia zálohy na vyplácanie výhier z výherných prístrojov. Dňa

29.10.2009 žalovaná zaplatila žalobcovi 759,42 € titulom vrátenia časti zálohy a 6. 11. 2009 zaplatila 497,90 € titulom vrátenia časti zálohy.

Z pripojeného dedičského spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 24 D/243/2009 zistil, že manžel žalovanej R. B. zomrel 19. 5. 2009, uznesením Okresného súdu Košice č. k. 24 C/243/2009-63 Dnot 107/2009 zo 17. 5. 2010 dedičské konanie bolo zastavené z dôvodu, že poručiteľ zanechal iba majetok nepatrnej hodnoty a pozostalej manželke (žalovanej) ako usporiadateľke pohrebu bol zároveň vydaný majetok nepatrnej hodnoty.

Napokon vychádzal zo zistenia, že žalovaná podpísala listinný doklad, označený ako prevzatie záväzku, 24.7.2009, ktorým potvrdila prevzatie peňažného záväzku voči žalobcovi vo výške 2.194,62 € a všetkých ostatných záväzkov po nebohom manželovi R. B., ktoré vyplývajú zo zmluvy o umiestnení a prevádzkovaní výherných prístrojov z 20. 11. 2008 a dodatku k tejto zmluve zo dňa 21. 10. 2008 s tým, že rozdiel vo výške 1.124,77 € už bol uhradený. Uvedenú listinu žalovaná opatrla svojim podpisom.

Na základe vykonaného dokazovania vychádzajúc z § 488 OZ, § 489 OZ, § 531 ods. 1, 2, 3 OZ a § 533 OZ s prihliadnutím na ust. § 40 ods. 1, 3 OZ a § 470 ods. 1 OZ mal za preukázané, že nebohý manžel žalovanej uzatvoril zmluvu o umiestnení a prevádzkovaní výherných prístrojov vo svojej prevádzke, a dodatok k tejto zmluve so žalobcom, na základe ktorej mu bola poskytnutá záloha na vyplácanie výhier vo výške 3.319,39 € (100.000,- Sk) na dobu 6 mesiacov s tým, že dňom ukončenia prevádzky výherných prístrojov manžel žalovanej sa zaviazal poskytnutú zálohu v plnej výške vrátiť. Z uvedenej sumy ako mal za preukázané bola vrátená čiastka 1.000 € manželom žalovanej.

Dospel k záveru, že na platné prevzatie dlhu v zmysle § 531 ods. 1 OZ sa vyžaduje písomná zmluva medzi pôvodným dlžníkom a treťou osobou, keďže pri tzv. kumulatívnom prevzatí dlhu podľa § 532 ods. 2 OZ nový dlžník preberá dlh vedľa pôvodného dlžníka (nie namiesto neho) zmluvou uzavretou medzi veriteľom a novým dlžníkom bez účasti pôvodného dlžníka.

V súvislosti s otázkou pasívnej legitímácie žalovanej súd prvého stupňa sa zaoberal otázkou platnosti prevzatia dlhu, ktorý vznikol nebohému manželovi žalovanej. Dospel k záveru, že v danom prípade prevzatie dlhu žalovanou v zmysle § 531 od. 1 OZ je vylúčené, keďže takéto prevzatie predpokladá písomnú dohodu medzi pôvodným dlžníkom a novým dlžníkom a v čase, kedy žalovaná urobila prejav vôle smerujúci k prevzatiu záväzku,

pôvodný dlžník už nežil. K prevzatiu dlhu podľa záveru súdu prvého stupňa mohlo dôjsť len na základe písomnej dohody medzi veriteľom (žalobcom) a žalovanou ako novým dlžníkom podľa § 531 ods. 2 OZ) a to isté platí aj pre pristúpenie k záväzku v zmysle § 533 OZ. Listinný doklad, ktorý žalobca predložil ako dôkaz o prevzatí záväzku žalovanou súd prvého stupňa vyhodnotil ako jednostranný právny úkon zo strany žalovanej, ktorý je podpísaný iba žalovanou, absentuje z nej prejav vôle žalobcu uzavrieť so žalovanou dohodu o prevzatí záväzku, ako aj podpis osoby konajúcej za žalobcu. Majúc za to, že uzavretie zmluvy predpokladá dva jednostranné právne úkony obsahujúce zhodnú vôľu zmluvných strán smerujúce k uzavretiu zmluvy, pričom pre platnosť dohody o prevzatí dlhu aj pristúpení k záväzku si vyžaduje písomnú formu, takže pre platnosť písomne urobeného právneho úkonu sa vyžaduje podpis konajúcich osôb, t. j. zmluvných strán, ktorý však v danom prípade absentuje, uzavrel, že ide o neplatný právny úkon. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k účinnému prevzatiu dlhu, ani k pristúpeniu záväzku, preto žalovaná sa dlžníčkou, resp. spoludlžníčkou nestala, a preto v tomto spore nie je pasívne legitimovaná. Z uvedeného dôvodu žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Vzhľadom na to, že v danom prípade z dedičského rozhodnutia bolo zistené, že dedičské konanie po nebohom manželovi žalovanej bolo zastavené z dôvodu existencie majetku nepatrnej hodnoty s prihliadnutím na ust. § 470 ods. 1 OZ konštatoval, že cena žalovanou nadobudnutého dedičstva je nižšia, ako pohľadávka uplatnená týmto návrhom, navyše žalovaná časť pohľadávky žalobcu voči neb. R. B. (manželovi žalovanej) napriek tomu, že táto presahuje výšku ceny zdedeného dedičstva, uhradila ešte pred podaním návrhu, dospel k záveru, že v tomto prípade neprichádza do úvahy ani iný právny titul zakladajúci povinnosť žalovanej uhradiť dlh žalobcovi z dôvodu dedenia.“

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že „prejednal vec podľa § 212 ods. 1, 3 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil“.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku ďalej uviedol:

«Odvolaací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa na toto odôvodnenie poukazuje (§ 219 ods. 2 O. s. p.) a k odvolacím námietkam žalobcu dodáva:

Podľa § 488 OZ záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo naplnenie (požiadavka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť plniť záväzok.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že záväzkový právny vzťah je dvojstranný, niekedy viacstranný vzťah, nie je možný iba s jedným subjektom. Vedľa záväzkov, pri ktorých si strany poskytujú vzájomné plnenie, existujú záväzky, pri ktorých plnenie poskytuje iba jedna strana.

Medzi záväzkovoprávny vzťah je potrebné zaradiť aj dohodu o prevzatí dlhu, príp. dohodu o pristúpení k záväzku.

Ustanovenie § 489 OZ rieši otázku vzniku záväzkov, ktoré vznikajú najmä zo zmlúv zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Ako to vyplýva z § 491 ods. 1, 2 OZ záväzky vznikajú najmä zo zmlúv výslovne upravených Občianskym zákonníkom môžu vznikať aj z iných zmlúv v zákone neupravených a zo zmiešaných zmlúv obsahujúcich prvky rôznych zmlúv, pričom na záväzky vznikajúce zo zmlúv v zákone neupravených je potrebné použiť ustanovenia zákona, ktoré upravujú záväzky im najbližšie, pokiaľ samotná zmluva neurčuje inak.

Podľa § 79 ods. 1 O. s. p. konanie sa začína na návrh. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, priezvisko, príp. aj dátum narodenia a telefonický kontakt, bydlisko účastníkov, príp. ich zástupcov, údaje o štátnom občianstve, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva a musí byť z neho zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že účastník konania teda aj žalobca nemá povinnosť právne hodnotiť prípad, pretože táto povinnosť pripadá súdu, avšak ako už bolo vyššie uvedené, účastník je povinný pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti pre posúdenie dôvodnosti ním uplatneného nároku. V danom prípade žalobca, ako to vyplýva zo žaloby, domáha sa zaplatenia finančnej čiastky na základe tej skutočnosti, že žalovaná písomným prehlásením prevzala záväzok po svojom nebohom manželovi (dlh).

Vzhľadom na takto formulovaný obsah žaloby prihliadajúc na skutočnosť, že aj v odvolaní žalobca poukazuje na to, že ide o záväzkovo právny vzťah medzi ním

(veriteľom) a žalovanou (dlžníčkou), je zrejmé, že ide o dvojstranný vzťah. Keďže použitie analógie (§ 491 OZ) je možné iba vtedy, pokiaľ zmluva nemá v tomto smere inú úpravu, prihliadajúc na obsah žaloby, v ktorej žalobca popísal rozhodujúce skutočnosti pre posúdenie o aký právny vzťah medzi účastníkmi ide, správne súd prvého stupňa postupoval, pokiaľ nárok uplatnený žalobcom vo vzťahu k žalovanej posúdil podľa § 531 ods. 2 OZ a zaoberal sa tým, čím prípadne v danom prípade nie sú splnené podmienky pre posúdenie uplatneného nároku aj podľa § 533 OZ, pretože podľa skutkového stavu, ako ho popísal samotný žalobca, je zrejmé, že účastníci mali v úmysle uzavrieť buď dohodu o prevzatí dlhu alebo dohodu o pristúpení k záväzku. Vzhľadom na tieto skutočnosti nebolo možné posudzovať zmluvu uzavretú medzi účastníkmi ako nepomenovanú zmluvu, prípadne ako iný záväzkovoprávny vzťah.

Keďže išlo o záväzkovo právny vzťah, teda dvojstranný vzťah, pre platnosť vzniku takéhoto vzťahu sa vyžadovala buď zmluva alebo dva jednostranné právne úkony. Jednostranný právny úkon zo strany veriteľa a jednostranný právny úkon zo strany dlžníka. V danom prípade ako to vyplýva aj z odôvodnenia rozhodnutia súdom prvého stupňa v konaní bol preukázaný jednostranný právny úkon zo strany dlžníka, avšak v konaní nebol predložený žiaden dôkaz o existencii jednostranného právneho úkonu zo strany veriteľa.

Vzhľadom na vyššie uvedené neobstojí tvrdenie žalobcu uvádzané v odvolaní, že medzi ním a žalovanou vznikol iný záväzkovoprávny vzťah, než ako ho posúdil súd prvého stupňa.

Nebolo možné prihliadať ani na odvolaciu námietku, podľa ktorej súd prvého stupňa nesprávne vykladal obsah písomného prehlásenia žalovanej, poukazujúc na to, že pokiaľ sa zmýlili v tom, čo má takýto doklad obsahovať, nič to nemení na ich úmysle a uvedený písomný doklad mali vykladať v súlade s názorom vysloveným Ústavným súdom SR vo veci sp. zn. I. ÚS 243/07.

V rozhodnutí I. ÚS 243/07 Ústavný súd SR riešil otázku interpretácie zmlúv ako prejavov autonómnej normotvorby účastníkov súkromnoprávných vzťahov poukazujúc na to, že ich interpretácia je zásadne úlohou všeobecných súdov, pričom platí, že jazykový výklad je východiskom na objasnenie a ujasnenie obsahu, zmyslu a účelu zmluvy, pričom prioritou pri výklade dohodnutých ustanovení v zmluve je skutočná vôľa účastníkov zmluvy.

Vychádzajúc z obsahu spisu odvolací súd dospel k záveru, zhodne so záverom súdu prvého stupňa, že účastníci záväzkovoprávneho vzťahu skutočne mali úmysel uzavrieť zmluvu o prevzatí dlhu, ktorá je upravená v Občianskom zákonníku v § 531. Iný výklad vôle účastníkov v tomto prípade neprichádza do úvahy a v podstate žalobca ho ani v odvolaní nespochybnil. Poukazoval iba na skutočnosť, že súd prvého stupňa sa mal zaoberať aj tým, či záväzkovoprávny vzťah vzniknutý medzi nimi nie je možné posúdiť podľa inej úpravy v Občianskom zákonníku. Je zrejmé, že iné právne posúdenie v danom prípade neprichádza do úvahy, pretože aj za použitia v odvolaní žalobcom uvádzaných ustanovení § 488 a nasl. OZ, bolo možné dospieť iba k tomu záveru, ku ktorému dospel aj súd prvého stupňa, pretože ustanovenia § 488 a nasl. sú všeobecnými ustanoveniami týkajúcimi sa záväzkovoprávneho vzťahu upravujúcimi okrem iného vznik záväzkov, pričom aj tieto ustanovenia odkazujú pri posudzovaní toho, aký záväzok vznikol medzi účastníkmi, na zmluvy upravené v Občianskom zákonníku a iba v prípade, pokiaľ nie je možné daný vzťah posúdiť podľa ustanovení upravených v zákone, pripúšťa analógiu, avšak aj v takomto prípade podľa ustanovení zákona, ktoré upravujú záväzky najbližšie.

I keď je možné pripustiť, že tzv. „prevzatie záväzku“ nie je zmluvou, ako to žalobca uvádza v odvolaní, táto skutočnosť nemá vplyv na správnosť záveru súdu prvého stupňa, pretože ku vzniku zmluvného vzťahu v danom prípade podľa názoru odvolacieho súdu postačovali dva jednostranné právne úkony vykonané písomnou formou, a to prehlásenie povinnej, že preberá záväzok svojho nebohého manžela, teda prehlásenie jednej strany vo vzťahu k druhej strane, že jej niečo chce plniť, na druhej strane sa však vyžaduje pre platnosť vzniku záväzkovoprávneho vzťahu v tomto smere, aby aj druhá strana takéto prehlásenie prijala. V danom prípade, ako to vyplýva z vykonaného dokazovania a ktorú skutočnosť nepopiera ani žalobca, k jednostrannému úkonu zo strany žalobcu (prijatie prehlásenia) písomnou formou nedošlo. Vzhľadom na uvedení skutočnosť ku vzniku záväzkovoprávneho vzťahu medzi účastníkmi nedošlo, preto záver súdu prvého stupňa je správny.»

Ústavný súd po podrobnom preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že predmetný rozsudok vo svojom odôvodnení jasne a zrozumiteľne podáva výklad príslušných aplikovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, na ktorých založil

svoje meritórne rozhodnutie, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Ústavný súd v napadnutom rozsudku krajského súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu z jeho strany. Pokiaľ ide o namietaný zásah do označených práv sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárny, naopak, zrozumiteľným a ústavne konformným spôsobom dáva odpoveď na všetky otázky, prečo krajský súd rozhodol tak, že prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil, a taktiež plne zodpovedá aj dikcii príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd na základe uvedeného sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie ňou označených práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010). Vzhľadom na to bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2012